

zavoljo pomanjkanja časa referat nadučitelja Tominca odložiti na prihodnje zborovanje. Posebno pri točki »iz učit. prakse« je prišlo mnogo važnih vprašanj na vrsto. Po zborovanju smo si privoščili tudi malo zabave, ki je bila prav živahna, le žal, da so morali nekateri člani tako hitro oditi. Prihodnje zborovanje obeta biti še živahnejše ker bodo nastopili tudi še pevci. Torej prihodnič vsi na zborovanje!

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Gospica Silvija Fuxova, bivša »šolmašterca« v Metliki, 12 K, darovali razni gospodje, ker:

- »Pri Mančitu smo zbrani bili
- »Ter pesmi peli, vince pili,
- »A ko smo krofe jeli,
- »Smo b'li še bolj veseli;
- »Kronce smo nabrali
- »Konviktu jih poslali!«

Gospica Kristina Demšar, učiteljica v Smartnem pri Litiji, 20 K, kot odkup od novoletnih voščil p. n. rodbin Knaflič, Zorè, Watzak, Šelekar, Razboršek, Debelak in Demšar, ter vesele Korelnove družbe v Robavsovi gostilni. Živeli darovalci in nasledniki!

Čekovni promet učiteljskega konvikta. Letnina à 2 K, za l. 1904. G. Hinko Likar, nadučitelj v Grahovem; gđc. Franica Bayer, učiteljica v Grahovem; gospica Marija Šušteršič, učiteljica v Grahovem; g. Jakob Cepuder nadučitelj in gospa J. Cepuder, učiteljica, oba v Hrušici pri Ljub. (5 K); g. Fran Rošker, nadučitelj v Loki pri Zusnu (4 K); g. Franc Rozman, nadučitelj v Št. Ilju; g. G. Rudolf Mencin, učitelj v Št. Ilju; gđc. Minka Janša, učiteljica v Št. Ilju; gđc. Angela Divjak, učiteljica na Blejski Dobravi; g. Andr. Rojc, učitelj v Komnu; g. Ferdo Rosenstein, nadučitelj v Stranicah pri Konjicah; gđc. Božena Kreč, učiteljica v Stranicah pri Konjicah; g. Janko Knapič, nadučitelj na Vidmu; g. spod. Franc Jamšek, učitelj na Vidmu; g. Ivan Pavlovič, učitelj na Vidmu; g. Anton Pavčič, nadučitelj v Kostanjevici 2 K kot drugi rok od povišane plače; g. Ivan Pokorn, nadučitelj v Horjulu. Živeli zavedni učitelji in učiteljice!

Kolekta poštinih znamk za učitelj. konvikt. Iz Ptuja kolekta št. 77. Čas je zlato, zato prosimo, da vsakdo kolekto brez odlašanja pošlje dalje.

Učiteljski dobrotniki. Tvrška Fran Ksav. Souvan v Ljubljani, 51.16 K; g. Evgen Lah, predsedstveni tajnik v Ljubljani, 20 K; g. Fran Orožen, c. kr. učit. profesor v Ljubljani, 10 K; g. Bogomir Krener, tovarnar in posestnik v Škofji Loki, nabral na knjižico krajevske podružnice učiteljskega konvikta št. 17 22.80 K; čisti dobiček tamburaškega koncerta v Ptuju 41.50 K; g. Hinko Schreiner, c. kr. učit. ravnatelj v Mariboru, 5 K; g. Aleksander Hudovernik, c. kr. notar v Ljubljani, 5 K; g. dr. Fran Ilešič, c. kr. učit. prof. v Ljubljani, 4 K; g. Anton Trevn, trgovec in posestnik na Jesenicah, 20 K; g. Josip Murnik, trgovec v Ljubljani, 10 K; g. Albert Sič, profesor na slovenski mestni višji dekliški šoli v Ljubljani, 2 K; g. J. Soklič, trgovec v Ljubljani, 7.60 K; g. dr. Fr. Kropivnik, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani, 1 K; g. Ivan Fajdiga, molar v Ljubljani, 10 K; gospa Marija Bayr, posestnica v Ljubljani, za odkup od novoletnih voščil 4 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

† **Ivan Nep. Resman.** Dne 5. t. m. je po kratki bolezni umrl v Ljubljani g. Ivan Nep. Resman, postajenačelnik v. p., velik slovenski rodoljub, pesnik in pisatelj slovenski ter iskren prijatelj naprednega učiteljstva. To svoje prijateljstvo je pa tudi izpričeval v dejanju, saj je bil podpornik naših listov in »Učiteljskega konvikta«, ki ga šteje med svoje ustanovnike. Slovensko učiteljstvo ima, žal, malo takih prijateljev! — Resman je bil vedno odločen narodnjak ter je moral zaraditega pretrpeti mnogo preganjanj, ki pa niso omajala njegovega značajnega rodoljubja. Baval se je tudi s pesništvom. Najlepše svoje pesemce je izdal v knjigi naslovljeni »Moja

deca«. — Bodi možu plemenitega srca in vzornega rodoljubja ohranjen neminljiv spomin!

Umrla je Terezija Debevčeva, učiteljica v Slavini, stara komaj 25 let. Vzrok? — Učiteljska bolezen — jetika. N. v m. p.!

Poročil se je g. Fran Zorn, učitelj v Vrtovinu, z gđc. Tončko Besednjakovo. Čestitamo! — Nadučitelj v Tržišču g. Hrabroslav Skulj, se je pa poročil z gđc. Helci Salokarjevo iz Ljubljane. Čestitamo!

Šolske vesti iz brežiškega okraja. Trirazrednica v Sromljah in nemška trirazrednica v Brežicah sta se razširili v štirirazrednici; štirirazrednica v Rajhenbergu je postala petrazrednica, petrazrednica v Sevnici z eno paralelko pa se je razširila v šestrazrednico. Na štirirazrednici na Vidmu se je ustanovila paralelka. Novo šolsko poslopje za pet razredov je dobila dvorazrednica v Pišecah, šolsko poslopje v Rajhenbergu pa se je razširilo. Na novo nameščeni so: g. Okorn Vinc. v Rajhenbergu ter gospodične Boštjančič Irma na Blanci, Slemenšek I. na Zdolah, Bračič Hermina v Dobovi in Scheligo Stefanija na Vidmu. Gospa Romih Terezija, učiteljica na Vidmu, ima zaradi bolezni daljši dopust, istotako gospodična Kline Olga, učiteljica v Artičah. Gospodična Jurko Marica je premeščena iz Zdol v Artiče, g. Gostinčar, učitelj v Dobjem, je postal začasni šolski voditelj v Zabukovju, g. Arnšek Rudolf, učitelj v Globokem, pa je eksponiran v St. Peter v kozjan. okraju; g. Laurenčak Ferdo, okrajni pomožni učitelj, je dobil učiteljsko mesto v Lokavcu nad Loko. Gđc. Marija Sibovec iz Ljubljane je nameščena kot suplentinja na Vidmu.

Kakor pri nas! »Slovenec« tako navdušeno vedno pridiguje in piše, kako narašča število klerikalnih učiteljev. Poudarja vedno, da raste število članov-učiteljev »Slomškove zveze« dan z dnem. A ko smo ga pozvali, da naj nam pové vsaj število članov učiteljev, je modro prezrl naš poziv. Dobro vemo, da je ono kričanje po ogromnem številu članov-učiteljev le prazna fraza, zakaj iz pozitivnega vira vemo, da je število članov-učiteljev v »Slomškovi zvezi« tako »ogromno«, da niti običnega zbora te zveze ne morejo sklicati. In taka suša ne vlada samo pri naših klerikalnih učiteljskih zvezah, temveč povsod. Lep dokaz nam podaja klerikalno učiteljstvo na Češkem. »Leibjournal« naših Slovenčevcev, »Vaterland«, je pisal pred kratkim, da so razmere v kat. učiteljskih društvih naravnost obupne, zakaj »die Überzahl der Mitglieder des kat. Lehrervereines zeigt eine grenzenlose Teilnahmslosigkeit gegenüber dem Vereine, der auch an stetiger Abbröckelung leidet. Wohl mancher Lehrer ließ sich in den Verein einschreiben, weil er gehofft haben mochte, daß er unter Beihilfe des Klerus einen guten Posten bekommen werde. Wenn dies dann nicht geschehen ist, hat er dem Verein enttäuscht den Rücken gekehrt.« — Žalostno, a resnično! —

C. kr. dež. šolski svet. Pišejo nam: V svoji notici 1. letošnje številke »Novoletno darilo kranjskemu učiteljstvu« vprašujete: Ali res nima učiteljstvo nobenega zagovornika v dež. šol. svetu?

»Kako li to mogoče?« smo se vprašali, če si to korporacijo malo bolj natančno ogledamo. Zakonodajalec je pač imel dober namen, da je določil sedeže v dež. šol. svetu tudi zastopnikom avtonomnih oblastev in cerkve.

V našem deželnem šolskem svetu so imeli do zadnjih let mnogokrat večino ti zastopniki, a to ni prijalo gotovim krogom. Premišljali so, kako bi prišla vlada do tega, da bi bila popolno neodvisna in neomejena gospodarica v tej velevažni korporaciji. Treba je bilo še enega c. kr. funkcijonarja. Ustanovili so mesto c. kr. dež. šol. nadzornika za ljudske šole, in stvar je bila gotova. Sedaj so v našem dež. šol. svetu: referent c. kr. vladni svetnik, dva c. kr. dež. šol. nadzornika in dva figuranta, ki se zaradi lepšega imenujeta zastopnika učiteljstva, torej pet glav. Na drugi strani imamo dva zastopnika dež. odbora, enega zastopnika mesta Ljubljane in dva zastopnika verstva, torej tudi pet mož. Ako so tudi vsi zadnje imenovani edini, ne premorejo ničesar, ker vselej predsednik s svojim glasom dirimira pri glasovanju. Iz tega je razvidno, da so vsi glasovi zastopnikov avtonomnih oblastev ničevi, njih mnenje se le tedaj upošteva, če je to

vlađi vseč. Ne bodimo vendar tako naivni, da bi verjeli, da so mesto ljudskošolskega nadzornika ustanovili iz namena, povzdigniti slovensko šolstvo. Kaj šel! Le pogledjmo koliko % naših mladeničev pade po srednjih šolah, le pogledjmo, kako skrbi vlada za poslopja srednjih šol pri nas Slovencih, le pogledjmo, kako intrigirajo proti slovenskemu vseučilišču, potem se nam bodo odprle oči, da bomo spoznali, kakšna je bila ona gorečnost za napredek slovenskega šolstva.

Zastopniki avtonomnih oblastev in verstva pa bi najbölje storili, če se absentirajo od sej dež. šol. sveta, dokler se ne da kaka kompenzacija zaradi novega glasu, ki si ga je vlada zasigurala z ustanovitvijo mesta ljudskošolskega nadzornika. Na ta način jih ne bo mogla javnost smatrati kot sokrivce pri raznih mahinacijah, ki so naperjene proti slovenskemu narodu.

Inšpekcija na — oesti. Čakali smo in čakali — a zaman. Preteklo je šest tednov, odkar smo pisali članek pod gorenjim naslovom ter grajali postopanje nadzornika, o katerem se je trdilo, da prisluškuje pri vratih in da ustavlja otroke po cestah ter prebrskava zvezke in tako inšpicira učiteljstvo — na cesti. Zaman smo čakali celih šest mesecev, ker dne 10. t. m. je preteklo polnih šest mesecev, odkar smo napisali težko obdolžitve. Uverjeni smo bili, da bodo poklicana oblastva pozvala na odgovor tega moža ter mu strogo naročila, da mora vložiti proti nam tožbo, saj so ga tudi tedaj, ko se je o njem pisalo, da prisluškuje pri vratih. Pozvali smo šol. oblastva, naj naredo konec takemu postopanju. A ni se zgodilo menda ničesar! Iz tega sklepamo, da šolska oblastva soglašajo s takim postopanjem, ker inace bi se ne oklepala takega človeka z vso močjo. Rekli smo takrat: »Tak nadzornik bi bil mogoč pri Culukafrih.« Lojalno prekličemo te besede in slovesno zagotavljamo, da je tudi pri nas mogoč tak nadzornik. To se nam je zdelo potrebno poklicati v spomin svojim čitateljem, da bodo vedeli, kdo velja pri poklicanih faktorjih kot honorikus.

Efektna loterija na Vidmu. Žrebanje te dobrodelne loterije, katere čisti donesek je namenjen v pokritje šolskih stavnih stroškov, se je z odlokom c. kr. finančnega ministristva z dne 1. decembra 1904, št. 84.076, preložilo na 31. decembra 1905. Posestniki srečk imenovane loterije naj blagovolijo vzeti to na znanje.

Novo akademično društvo. V Ljubljani so osnovali jugoslovansko akademično društvo »Sloga«, ki mu bo naloga, preskrbovati domače inženerje za jugoslovanske pokrajine.

„Ustredni Matice školska“ je, kakor znano, češko društvo, ki ustanavlja šole za češke otroke v takih krajih, kjer še šol ni, nadalje pa tudi v takih krajih, ki jim groze Nemci. Društvo ima tedaj isto nalogo in isti namen kakor naša »Družba sv. Cirila in Metoda«. Letos je v Matičine šole vpisanih 12.222 čeških otrok. Tu so vštete le šole, ki jih je ustanovila Matica, ne pa šole, ki jih podpira. Ako bi pristeli tudi otroke podpiranih šol, potem bi število otrok naraslo na 20.000. Društvo ima stalnih letnih dohodkov 600.000 K. Ti dohodki so urejeni tako, da prihajajo v blagajno kot narodni davek. Zato pa je tudi Češka najkulturnejša dežela v Avstriji, kjer ni analfabetov. To so posledice vztrajnega in kulturnega boja dveh narodov.

Jubilej hrvaške gimnazije. Minulo je že 50 let, kar imajo v Sinju v Dalmaciji hrvaško gimnazijo, ki so jo ustanovili frančiškani. Dočim se je v oni dobi ščepirel po gimnazijah na Hrvaškem nemški jezik, po gimnazijah v Dalmaciji pa italijanski jezik, so v mestecu Sinju ustanovili vzlic velikim nasprotstvom hrvaško gimnazijo.

Prémajo šol ima Novi Jork. Za 70.000 otrok ni mesta v raznih šolah. Da bi odpravili ta nedostatek, bodo sedaj zgradili novo šolo, ki bo imela 6 nadstropij. Imela bo seveda priprave za vzdigovanje v gorenja nadstropja, ki bodo vzdigovale do 30 otrok hkrati. Visokost bo znašala 66 m, izdatki dosejajo 2 milijona. V zgradbi bo 97 učnih sob, amfiteater za 15.000 oseb za večerna predavanja za odrasle, sobana za igro in telovadbo, sobana za ročna dela in kuhinja. Zgradbo stavijo v francoski renesanci.

Šolo za novinarje dobe sedaj tudi Rusi. Ustanovi jo moskovski profesor L. Vladimirov. On sam bo predaval enciklopedijo prava, Nercesov in Palianski enciklopedijo zakonov, Ivanov zgodovino književnosti, Šapošnikov narodno gospodarstvo. Drugi književniki bodo predavali druge špeciialne predmete. Prvi tečaj bo trajal od 1. februarja do 1. julija.

Razgled po šolskem svetu.

— **Madjarizacija.** S pričetkom prihodnjega šolskega leta nameravajo ustanoviti v Zagrebu madjarsko srednjo šolo. Gospodje, ki vladajo nesrečno troedino kraljevstvo, hočejo potom šole vcepiti premirnemu slovanskemu plemenu divjo azijsko strast. — Za madjarizacijo Slavonije skrbi zlasti ogrsko-hrvaška državna železnica, ki je določila v minulem letu 130.000 K za zgradbo, oziroma razširjanje madjarskih ljudskih šol v Osjeku, Novem Dolju, Vinkovcih, Brodu i. t. d. Za te šole je morala prispevati Hrvaška 10.000 K.

— **V Belgradu dobe popolno vseučilišče.** Belgrad ni imel doslej popolnega vseučilišča. Tamkajšnja »Velika škola« je imela sicer štiri fakultete, med temi tudi tehniško, ki je n. pr. nimajo naša vseučilišča; ker pa niso imeli medicinske fakultete, zato ni bilo to učilišče popolno. Kralj Peter pa je sedaj ukazal vladi, naj izdela zakonski načrt o preosnovi »Velike škole«, tako da jo izpolnijo še z medicinsko fakulteto. O dotičnem vladnem predlogu bo v kratkem razpravljala srbska narodna skupščina.

— **Mesto Gradec za „Schulverein“.** Graški mestni zastop je sklenil, da podari nemškemu in ponemčevalnemu »Schulvereinu« ob njegovi petindvajsetletnici častno darilo 2000 K. Sklepčnost občinskega zastopa so omogočili socialni demokratje.

— **Novo ministristvo** smo dobili v Avstriji. To so zgolj nekatere osebne izpremembe, zistem ostane stari: Slovanom ničesar, zlasti Slovencem ne! Za učiteljstvo je to ministristvo v toliko važno, ker mu predseduje baron Gautsch, ki je takorekoč star »šolnik«, ako ga gledamo z birokratskega stališča. Leta 1874. ga je pozval tedanji naučni minister Stremayer v naučno ministristvo, kjer je postal l. 1878. podtajnik. Odslej je šlo naglo naprej. Leta 1851. je bil imenovan za ravnatelja Terezijanske akademije, kmalu nato je postal dvorni svetnik. Ko je izstopil Konrad-Eybersfeld iz Taffeejevega kabineta, je bil dne 5. novembra 1885. dr. Gautsch imenovan za naučnega ministra, kar je ostal do padca Taffeejevega ministristva (12. novembra 1893.) za odškodnino je dobil Gautsch mesto kuratorja Terezijanske akademije ter je prišel leta 1895. v gosposko zbornico. V Badenijevem kabinetu je bil Gautsch zopet minister za uk in bogočastje. Ko je dne 27. novembra 1897. padel Badeni, je stopil na njegovo mesto Gautsch, demisijoniral pa je že dne 5. marca 1898. Po Hohenwartovi smrti je postal predsednik najvišjega računskega dvora. Baron Gautsch je imel torej dovolj prilike, da bi bil kaj storil za šolstvo. Če pa je tudi res kaj storil, ne vedo Slovani, še manj Slovenci. — V sedanjem Gautschovem kabinetu ima naučni portfelj še vedno vitez Hartel, ki je tudi naš dober znanec. Mož je sladkih besedi in velikih obljub, a izvrši malo in ima tudi neskončno malo energije. Nekateri mu očitajo po krivici, da je liberalnega mišljenja. § 55. drž. šol. zakona je tudi njemu — mrtvorojeno dete. Leta 1899. je že obljubil deputaciji vsega avstrijskega učiteljstva, v kateri je bil tudi zastopnik naše »Zveze«, da mu bo sveta skrb, da izboljša žalostni položaj avstrijskega učiteljstva; do današnjega dne pa je ostalo samo pri obljubi. In tako nemara ostane, dokler ne pridejo na krmilo možje, ki imajo srce za — trpine in smisel za narodno prosveto.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2708.

Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli v Grosupljem je stalno ali začasno oddati mesto učitelja-voditelja s postavnimi prejemki.

Opremljene prošnje je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 3. februarja 1905.